

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—, — Poštno-čkovni
račun 10.603.

Cena inseratom: cela
stran Din 2000.—, pol str-
ni Din 1000.—, četrt strani
Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—,
1/16 str. Din 125.—, Mali ogla-
si vsaka beseda Din 1.20.

Vernikom Iavantinske in ljubljanske škofije.

Letos sredi meseca avgusta se bo vršil v Zagrebu evharistični kongres. Iz vseh delov naše domovine bodo pohiteli verni katoličani v beli Zagreb, da počaste pred vsem svetom »Kralja vseh vekov« v skrivnosti presvetega Zakramenta.

Na evharističnem shodu bodo jugoslovanski katoličani vnovič sijajno pokazali vero svojih pradedov, ki jih uči, da je Zakrament tisti »božji kruh, ki prihaja iz nebes in daje svetu življenje« (Jan 6, 33). Iz te verske skrivnosti bodo zajemali tisto moč, ki edina oplemenituje srca ljudi in razveseljuje njih um z lučjo večne resnice.

Za nas vse naj postane letošnji evharistični shod veličasten »Sursum corda«! Visoko se naj dvignejo naša srca, ko bomo vsi edini v skupnem počestvenju najsvetejšega Zakramenta; vesela bodo naša srca, ker to skupno češčenje izvira iz globočine naše vere ter je dokaz žive ljubezni, ki jo gojimo do Kri-

stusa, včlovečene Besede božje. — Obenem pa neti tako skupno češčenje ono ljubezen, ki nas veže z milijoni vernikov, kateri po vsej zemlji molijo najsvetejši Zakrament v veliko evharistično družino.

V Evharistiji ne najdemo le tolažbe in moči za duhovni napredek v svojem zasebnem življenju, marveč Ona nam nudi tudi smernice za naše javno življenje, kajti v Evharistiji so skriti oni zakladi modrosti, ki so neobhodno potrebni, da se prenovi obličje zemlje. Le če se prerodimo v evharističnem duhu, bosta zasijala pravi mir in resnična sreča ljudem na zemlji.

Slovenci! Naši očetje so vedno pobožno častili to sveto skrivnost. Pokažimo tudi mi zlasti povodom shoda v Zagrebu, da nam je Kristus v Evharistiji središče našega bogoslužja, srce in duša našega verskega življenja.

Radi tega vas lepo vabimo: Pridite, molimo ga!

V Mariboru in Ljubljani, na Veliko noč 1930.

† Anton Bonaventura, l. r., škof ljublj.

† Andrej, l. r., škof Iavantinski.

Za ljubljanski odbor:

Dr. Jos. Ujčić, l. r., univ. prof. predsedn. Dr. Viktor Korošec, l. r., un. doc., tajnik.

Za Iavantinski odbor:

Dr. Ivan Tomažič, l. r., p. šk., predsedn. Dr. Franc Cukala, l. r., stol. kan., tajnik.

Za »Katoliško akcijo« v Ljubljani:

Dr. Ivan Grafenauer, l. r., predsednik. Dr. Janez Fabljan, l. r., tajnik.

Za »Katoliško akcijo« v Mariboru:

Franc Jerebič, l. r., predsednik. Dr. Franc Sušnik, l. r., odbornik.

Najboljši odgovor.

Vsak ima svoj način obhajanja praznikov. Boljševiški način je v tem, da praznike zatirajo. Boljševik ne pozna ne Božiča ne Velike noči, pa tudi nedelje ne. Za božič je boljševiška vlada izpustila brezbožniške tolpe, da so uprizarjale bogokletno divjanje po ulicah. Za Veliko noč je bilo iz ozira na zapadni kulturni svet to divjanje omejeno na gledališča in prostorišča za kino-predstave. Tako je praznovanje praznikov brez Boga. Kdor pa krščansko čuti, tudi praznike po krščansko obhaja.

Kar velja za poedine ljudi, velja tudi za časnike. Krščansko časopisje tolmači in proslavlja o večjih praznikih tiste verske resnice, ki so podlaga ter predmet posameznim praznikom, ter izvaja iz njih nauke in zaključke za zasebno in javno življenje. Kar pa je svobodomiselnega — liberalnega ali socialističnega — časopisja, se o priliki velikih praznikov skrbno izogiba temeljni krščanski misli in osnovi dotičnega praznika ter spušča v svet prazne fraze o človeku in človečanstvu ali pa napade na Cerkev in krščanstvo.

Takšno sliko je o Veliki noči tudi nudilo slovensko naprednjaško časopisje. »Jutro« v svoji velikonočni številki ni razpravljalo, čemur bi se pravzaprav morali čuditi, o opicah kot slav-
nih pradedih človekovih in o tem, kako je človek vzniknil in iz lastne moči vstal iz opičjega rodu. Morda bo razpravljanje o tem »znanstvenem« vprašanju prepustilo svoji nazunaj bolj »izobraženi« hčeri »Naši dobi«. Objavilo pa je članek, ki je tako prešinjten krščanskega duha, da kar prekipeva sovraštva zoper slovensko duhovščino.

Kaj pa je naša duhovščina zagrešila? Slovenska duhovščina je baje kriva, da slovensko napredno časopisje ni tako razširjeno, kakor bi bilo »Jutru« po godu. Slovensko »napredno in narodno« glasilo je namreč mnenja, da bi v sedanjih političnih prilikah se smelo širiti samo takozvano napredno časopisje, krščansko časopisje pa bi kar moralo izginiti. Ko bi se to zgodilo, bi po »Jutrovem« mišljenju bile razmere pri nas konsolidirane. Cela Slovenija bi morala biti za »Jutro«, njegov mariborski »Večernik«, za očanca z imenom »Slovenski Narod«, za »Domovino« in od Velike noči tudi za »Kmeti list«: tako si Jutrovski Janezek predstavlja našo konsolidacijo.

Imenovati bi to morali smešno, če bi ne bila v tem tolika porcija hudobnosti. Jutrovci očitajo drugim sebičnost, sami pa se dajo voditi zgolj od tega nagiba. Drugim predbacivajo sejanje sovraštva, sami pa v svoji sovražni zagrizenosti kličejo zoper duhovščino po kancelparagrafu in po zakonu proti umazani konkurenci. Tako drz-
ni so, da se celo upajo Zveličarja izigravati proti duhovnikom, češ, kakor je Gospod iz templja izgnal z bičem barantače in menjalce, tako je danes treba izgnati tiste, ki smatrajo krščanske duše za robo in predmet najnižjih posvetnih in poslovnih špekulacij.

Da, da z bičem je treba izgnati iz duševnega hrama našega naroda tiste barantače, ki smatrajo duše naših ljudi, zlasti še naše mladine kot predmet svojih grdih špekulacij! In veste, kje in kdo so ti barantači in špekulanti z dušami našega ljudstva? To so tisti, ki objavljajo v svojih časnikih slabe romane, povesti in črtice, ki podirajo pri mladini spoštovanje do božjih zapovedi, zlasti strah pred prekršitvijo šeste božje zapovedi ter podžigajo in netijo v mladini spolno strast. Ali ni to najgrša in obenem najstrašnejša špekulacija, da se pridobivajo za liste

čitatelji? Ali ni to zastrupljanje mladih, za idealni polet sposobnih duš? Ali se na ta način mladega človeka, ki hrepeni kvišku, ne vrže v blato kakor črva, češ, sedaj pa leži v blatu naprej! Še ne davno se je neka gospa, v koje hišo zahaja takozvani napredni časopis, potožila, da se boji za svojega dečka radi povesti, ki jo ta list objavlja. Posvarila in poučila je svojega sina: Ne čitaj tega, to je greh! Ali pa je to kaj pomagalo?

Da bi naprednjaško časopisje zakrilo

to svoje počenjanje, napada slovensko duhovščino, ki se proti takšnemu počenjanju postavlja v bran. Naša duhovščina vrši kakor povsod, tako tudi v svojem nastopu zoper slabo časopisje in v svojem prizadevanju za krščanske liste nesebično in požrtvovalno delo za blagor ljudstva in posebno mladine. Podpirajmo plemenito stremljenje naše duhovščine! Naš odgovor na napade naprednjaških listov bodi: — Podpirajmo, razširjajmo in čitajmo samo krščanske časnike!

POLITIKA

V NAŠI DRŽAVI.

Hrvati se poklonili kralju. Dne 22. aprila je prispelo v Beograd doslej največje poklonitveno odposlanstvo 1590 hrvatskih kmetov na čelu z bivšimi poslanci radičevske stranke. Izrazili so kralju svojo udanost, svoje želje in mu razložili potrebe svojih krajev. Posebno veliko jih je bilo iz Bosne in Hercegovine. Ob priliki svečane avdijence je kralj Hrvate nagovoril v lepem govoru.

Obravnava proti dr. Vladimirju Mačku in tovarišem. V četrtek, dne 24. aprila je pričela v Beogradu pred državnim sodiščem obravnava proti dr. Mačku in tovarišem iz Zagreba radi svoječasnega nasilnega nastopanja ter poizkusa z nasiljem vplivati na spremembo političnega reda. Obtožencev je 24. odvetnikov 30. Dr. Mačka samega bo zagovarjalo več advokatov. Obravnava bo trajala 12 do 14 dni.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Zveza balkanskih držav. Bivši grški ministrski predsednik Papanastazij je začel akcijo, koje cilj je: ustanovitev zveze balkanskih držav: Jugoslavije, Turčije, Romunije, Bolgarije, Albanije ter Grčije. Misel balkanske zveze je zelo navdušeno sprejeta na Balkanu in posebno še pri nas v Jugoslaviji. Prvi balkanski kongres se bo vršil predvideno letošnje jesen v Atenah na Grškem.

V Parizu so se vršila dolgo časa posvetovanja glede plačila vojnih odškodnin. Tozadevni dogovori so zaključeni in so bili v soboto, dne 26. aprila podpisani. V poštev pridejo štiri vojnoodškodninske pogodbe: 1. Prava vojno odškodninska pogodba, ki določa madžarske odškodninske obveznosti. 2. Splošna izravnava dolgov med Mad-

žarsko in njenimi upniki. 3. Pogodba za ustanovitev skupne agrarne blagajne, ki bo imela na razpolago poravnalno svoto 240 milijonov zlatih kron. 4. Pogodba za ustanovitev posebne odškodninske blagajne v znesku 100 milijonov zlatih kron za pokritje vseh odškodninskih zahtev, ki so še neresene pri mešanih razsodiščih.

Iz sovjetske Rusije. Stalinova ureditev skupnega gospodarstva (kolektivizacije) kmetijskih posestev je popolnoma propadla in so že tudi majhni posestniki, ki so bili za Stalinov načrt, pričeli zopet z lastnim gospodarstvom. Radi poloma kolektivizacije je izbruhnila silna nevolja na Stalina. Obstojala je resna opasnost, da bo Stalin nasilnim potom pregan z vlade. Do aretacije in do uboja Stalina ni prišlo, ker so se zbalji voditelji komunistične stranke velike zmede, ki bi sledila odstranitvi diktatorja. Kljub temu, da je Stalinovo stališče na videz utrjeno, se vendar napovedujejo za bodočnost med sovjetskimi mogočnjaki hudi notranji boji. Med seboj razkosani sovjeti prerokujejo za leto 1932 splošno svetovno revolucijo. Ta napoved je le slepilo, v katerega niti Stalin ne veruje.

Kako je v Indiji? Celi svet se čudi, da angleške oblasti niso še zaprle Ghandija, ampak le njegova sinova in najožje prijatelje, dasi poziva Ghandi odločno na vsestranski bojkot napram Angležem. Vsekako so Angleži uverjeni, da bi jim bil mučeniško zaprti buditelj Indije v ječi nevarnejši nego je v prostosti. Angleške oblasti upajo, da je Ghandijevo gibanje že doseglo vrhunec, da se bo poglelo in nato bo Anglija postavila v upravnem oziru Indijo na stališče angleških domijonov kakor so: Avstralija, Kanada, Irska in Južna Afrika. Treba še povdariti, da se Ghandijevo akcijo niso priključili muslimani. Dasi bi radi Angleži potolažili Indijce mirnim potom, nadaljujejo uporniki s krvavimi nastopi napram vojaštvu in policiji.

ZANEDELJO

Križarji na pohodu.

IV.

Križarji četrtrič na potu (1202/4).

Ko je končal nemški križarski pohod brez pravega uspeha leta 1197, je zbral križarje papež Inocencij III. v armado, kateri ni poveljeval nobeden

kralj. Šlo je tokrat za osvojitve Egipta, odkoder so se vedno širile ter dvigale nevarnosti za jeruzalemsko kraljestvo. Benečanske ladje bi naj prepeljale ponajveč francoske križarje, ki so bili žalibog veliko preveč pod benečanskim vplivom. Kljub papeževi izrecni prepovedi so osvojili za Benetke mesto Zader v Dalmaciji in so se odpeljali od tamkaj proti Carigradu. Zviti grški mogočnjaki so obljubili križarjem znatno pomoč za pohod v sveto deželo, ako jim pomagajo križarji v oborože-

nih medsebojnih spletkah. Križarska vojska je zavzela Carigrad, a Grki niso držali dane besede. Radi tega so se polastili križarji v drugič Carigrada ter ustanovili takozvano latinsko cesarstvo (1204/61). Osnovan je bil še latinski patrijarhat in na ta način izvršena na zunaj zopetna združitve grške cerkve z Rimom. Latinsko cesarstvo bi naj bilo odslej oporišče za popolno ter stalno osvojitve svete dežele. Neednost so zasadili zopet dobičkaželjni Benečani, ki so bili leta 1204 gospodarji v Sredozemskem morju in so križarskim vojskam bili le na škodo.

Peta križarska vojna (1217/21).

Na prizadevanje papeža Inocencija III. je sklenil cerkveni zbor leta 1215 križarski pohod. Celo cesar Friderik II., gospodar Nemčije in Sicilije, je svečano obljubil, da bo pomagal s križarji svetim krajem. Ogrski kralj Andrej je peljal svoje vojake v obljubljeni deželo. Njegovo podjetje se je razbilo na izdajstvu palestinskih kristjanov. Andrej se je vrnil ogorčen nazaj na Madžarsko. V svete kraje je prispela kmalu mogočna križarska vojska iz pokrajin ob Renu in začela pohod proti Egiptu. Padla je važna turška trdnjava Damiette (1219) in sultan Kamil je obljubil, da bo izročil kristjanom tudi Jeruzalem. Papežev odposlanec je odbil sultanovo ponudbo, ker so računali na pomoč cesarja Friderika in hi se bili polastili celega Egipta. Cesar pa ni prišel. Med križarji so izbruhnile kužne bolezni in izmozgana vojska se je odkupila prosti odhod s predajo s tolikim trudom ter žrtvami zavzete trdnjave Damiette, ki je bila ključ do Egipta. Leta 1227 se je zbrala v južnem delu Italije znatna križarska armada, da bi se podala na pot pod vodstvom cesarja Friderika. Besedolomno cesarjevo obnašanje in nalezljive bolezni so razkropile križarje. Še le tedaj, ko je bil cesar od papeža izobčen, se je podal na križarski pohod s 100 vojaki. — Dobil je potom pogajanj od sultana Kamila Jeruzalem in premirje za 10 let. Jeruzalem bi naj ne bil več utrjen in mohamedanci bi lahko imeli v mestu svojo mošejo.

Šesti in sedmi križarski pohod.

Leta 1244 so izgubili kristjani po nesrečni bitki pri Gazi Jeruzalem za vedno. Cerkevni zbor v francoskem mestu Lyon je sklenil križarsko vojno, a navdušenje za svete kraje se je že bilo na zapadu čisto ohladilo. Edino Francozi so še kazali nekaj ognja za Palestino. Francoski kralj Ludovik IX. (svetnik) se je podal dvakrat na križarski pohod. Leta 1247 se je lotil Egipta. Trdnjava Damiette je bila zopet zavzeta. Pri nadaljnjem prodiranju po Egiptu je bil francoski kralj ujet ter se je moral odkupiti z denarjem ter s predajo trdnjave. Ko se je skušal egipčanski sultan leta 1268 polastiti vseh krščanskih krajev v sveti deželi, je hitel francoski kralj drugič kot križar v boj. Kraljev brat je pregovoril Ludovika IX., naj napade najprej afriško trdnjavo Tunis. Tukaj je umrl francoski kralj